

Στρασβούργο, 1.7.2014
COM(2014) 392 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Επιδίωξη ανανεωμένης συναίνεσης όσον αφορά την επιβολή των δικαιωμάτων
διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά:
Σχέδιο δράσης της ΕΕ**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Επιδίωξη ανανεωμένης συναίνεσης όσον αφορά την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά: Σχέδιο δράσης της ΕΕ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου 2014 επιβεβαίωσε εκ νέου τη σημασία της διανοητικής ιδιοκτησίας ως βασικής κινητήριας δύναμης για την ανάπτυξη και την καινοτομία, και τόνισε την ανάγκη να καταπολεμηθεί η παραποίηση/απομίμηση, ώστε να ενισχυθεί η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο¹. Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) είναι ένα από τα κυριότερα μέσα με τα οποία οι εταιρείες, οι δημιουργοί και οι εφευρέτες δημιουργούν αποδόσεις για τις επενδύσεις τους στη γνώση.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, εκτιμάται ότι οι τομείς εντάσεως ΔΔΙ αντιπροσωπεύουν περίπου το 39% του ΑΕΠ της ΕΕ (ύψους περίπου 4,7 τρισ. ευρώ ετησίως) και, αν ληφθούν υπόψη και οι έμμεσες θέσεις εργασίας, έως και το 35% του συνόλου των θέσεων εργασίας². Από πρακτική άποψη, μέσω της παραχώρησης προσωρινών αποκλειστικών δικαιωμάτων, η ΔΙ συνδέεται άμεσα με την παραγωγή και τη διανομή νέων και αυθεντικών εμπορευμάτων και υπηρεσιών, που είναι προς όφελος όλων των πολιτών. Ο κρίσιμος παράγοντας για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι η βέλτιστη και οικονομικά αποδοτική «υποδομή» ΔΙ, η οποία να καλύπτει τη νομική αναγνώριση, την καταχώριση, τη χρησιμοποίηση και την ισορροπημένη επιβολή όλων των μορφών δικαιωμάτων ΔΙ³.

Η ΕΕ χρειάζεται καινοτομία και δημιουργικότητα, προκειμένου να παραμείνει ανταγωνιστική έναντι χωρών με χαμηλότερο κόστος εργασίας, ενέργειας και πρώτων υλών, και πρέπει να δημιουργήσει τις συνθήκες που ευνοούν την καινοτομία, ούτως ώστε οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να μπορέσουν να μας βοηθήσουν να βγούμε από την κρίση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι οικονομικοί κλάδοι που βασίζονται στη γνώση διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στις στρατηγικές «Παγκόσμια Ευρώπη» και «Ευρώπη 2020».

Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στην επιβολή των ΔΔΙ. Σκοπός της είναι να αξιοποιηθεί η συναίνεση ότι η πολιτική επιβολής των ΔΔΙ πρέπει να επικεντρώνεται στην καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων εμπορικής κλίμακας οι οποίες είναι οι πλέον επιβλαβείς για τα ΔΔΙ. Στόχος της είναι να προταθούν νέα εργαλεία πολιτικής όσον

¹ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 20-21.3.2014, σ. 5 και σ. 6.

² *Intellectual Property Rights intensive industries: contribution to economic performance and employment in Europe (Κλάδοι εντάσεως διανοητικής ιδιοκτησίας: συμβολή στις οικονομικές επιδόσεις και την απασχόληση στην Ευρώπη)*. Βλέπε: oami.europa.eu.

³ Βλέπε: ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property.

αφορά την επιβολή, όπως η λεγόμενη προσέγγιση «της παρακολούθησης της διαδρομής του χρήματος» (“follow the money”), η οποία αποσκοπεί να στερήσει από τους παραβάτες σε εμπορική κλίμακα τις ροές εσόδων που τους ωθούν σε τέτοιες δραστηριότητες.

Τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά, ήτοι εμπορεύματα και υπηρεσίες, τα οποία δεν σέβονται τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που δημιουργούνται από άλλους, μας αφορούν όλους, ως πολίτες, καταναλωτές, επιχειρήσεις και φορολογουμένους. Οι παράνομες δραστηριότητες εμπορικής κλίμακας ως προς τα ΔΔΙ αποθαρρύνουν την πραγματοποίηση επενδύσεων στον τομέα της καινοτομίας και της δημιουργικότητας και, επομένως, υπονομεύουν τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Είναι δύσκολη η εκτίμηση του μεγέθους αυτού του προβλήματος παραβίασης των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα, αλλά ο οικονομικός του αντίκτυπος έχει αποτελέσει αντικείμενο ευρείας συζήτησης⁴. Μια πρόσφατη παγκόσμια έκθεση για την απάτη, βάσει έρευνας στην οποία συμμετείχαν περισσότερα από 800 ανώτερα στελέχη επιχειρήσεων, ανέφερε ότι το 11% αυτών των εταιρειών είχαν πέσει θύματα παραβιάσεων των ΔΔΙ, το 2013⁵. Σε επίπεδο ΕΕ, οι στατιστικές σχετικά με τις τελωνειακές δεσμεύσεις εμπορευμάτων για εικαζόμενες παραβιάσεις των ΔΔΙ στα εξωτερικά της σύνορα έχουν καταγράψει περισσότερες από 90 000 περιπτώσεις, το 2012⁶. Περίπου το 70% των περιπτώσεων αυτών αφορούσαν ταχυδρομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ταχυμεταφοράς, πράγμα το οποίο αντικατοπτρίζει την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου. Συνολικά, δεσμεύθηκαν σχεδόν 40 εκατομμύρια τεμάχια, με εκτιμώμενη αξία – ως προς την αξία των αντίστοιχων γνήσιων προϊόντων – μόλις μικρότερη του 1 δισεκατομμυρίου ευρώ. Ένα κράτος μέλος έχει υπολογίσει ότι το 81% των προϊόντων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα⁷. Υπολογίζει ότι, παρότι τα παράνομα έσοδα που προέρχονται από το οργανωμένο έγκλημα στις δραστηριότητες αυτές ήταν πάνω από 100 εκατομμύρια ευρώ, το κόστος για την οικονομία συνολικά – από την άποψη της άμεσης απώλειας εσόδων για τις νόμιμες επιχειρήσεις, της απώλειας εσόδων του Δημοσίου, της απώλειας θέσεων εργασίας και του υψηλού κόστους επιβολής του νόμου – ανερχόταν σε σχεδόν πενταπλάσιο ποσό (470 εκατ. ευρώ).

Οι παραβιάσεις των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα είναι δόλιες και αποτελούν κινούμενο στόχο. Όσο πολλά και να γίνουν για την αποτροπή τέτοιων παραβιάσεων, μεταξύ άλλων με την αύξηση της διαδικτυακής νόμιμης προσφοράς ανταγωνιστικών εμπορευμάτων και υπηρεσιών, η οικονομική απόδοση της διανομής και της πώλησης παράνομων προϊόντων

⁴ Το 2012, η RAND Europe, ολοκλήρωσε την έκθεση: Measuring IPR infringements in the internal market (Μέτρηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ στην εσωτερική αγορά). Στην εν λόγω έκθεση εξετάζονται μελέτες, χρηματοδοτούμενες από τη βιομηχανία, όπου αξιολογείται το ζήτημα αυτό και οι συναφείς περιορισμοί τους:

http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/docs/ipr_infringement-report_en.pdf

⁵ Βλέπε: kroll.com.

⁶ Βλέπε: ec.europa.eu/taxation_customs.

⁷ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/246390/horr73.pdf. Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο εξαιρείται από την εκτίμηση.

είναι τέτοια που θα υπάρχει πάντοτε ένα κίνητρο για να επιδίδονται κάποιιοι σε τέτοιες δραστηριότητες. Δεδομένης της ταχύτητας με την οποία μπορούν να αναπτυχθούν αυτές οι δραστηριότητες και να γίνει εκμετάλλευσή τους, είναι απαραίτητο να υπάρχουν συστήματα επακριβούς ανίχνευσης και προληπτικά μέτρα ταχείας εφαρμογής.

Ταυτοχρόνως, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να είναι αναλογικά και να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο να χρησιμοποιούνται αυτά τα μέτρα καταχρηστικά για πρακτικές αντίθετες προς τον ανταγωνισμό, που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν την ανάδειξη νέων καινοτόμων προϊόντων και επιχειρηματικών μοντέλων και να περιορίσουν αδικαιολόγητα τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Για την απαιτούμενη ανίχνευση απαιτείται ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και, προπάντων, μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου. Επομένως, επιδιώκοντας να αποτρέψει παραβιάσεις εμπορικής κλίμακας, η Επιτροπή πρέπει να εφαρμόσει ένα ολιστικό, ισορροπημένο και ευέλικτο σύστημα, το οποίο να μπορεί να αντιδρά ταχέως στις εξελισσόμενες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η οικονομία της γνώσης στην ΕΕ στον 21ο αιώνα.

Σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», και υπό την επιφύλαξη των εν εξελίξει επανεξετάσεων της νομοθεσίας, στην παρούσα ανακοίνωση καθορίζεται ένα σχέδιο δράσης δέκα σημείων⁸. Ορισμένες από τις δράσεις αυτές θα τεθούν σε εφαρμογή από την Επιτροπή, όπου χρειάζεται σε συνεργασία με το Γραφείο Εναρμόνισης στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (ΓΕΕΑ), το οποίο, από τον Ιούνιο του 2012, στεγάζει το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο παραβίασης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας⁹ (στο εξής «το Παρατηρητήριο»). Οι εν λόγω δράσεις, μαζί με τις συναφείς συνοδευτικές δραστηριότητες και μελέτες που απαριθμούνται, αποτελούν αποφασιστικό πρώτο βήμα για τη συγκρότηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, που θα στοχεύει στις παραβιάσεις εμπορικής κλίμακας σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Ο στόχος θα πρέπει να είναι η επίτευξη ανανεωμένης συναίνεσης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ασκούνται τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, και κατά τρόπο που θα προβλέπει πλήρη συμμετοχή όλων των σχετικών ενδιαφερομένων μερών. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την υλοποίηση του παρόντος σχεδίου δράσης, και καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τα κράτη μέλη, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το Παρατηρητήριο και τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμβάλλουν ενεργά στις μελλοντικές εργασίες.

⁸ Οι προτεινόμενες δράσεις δεν έχουν επιπλέον δημοσιονομικό αντίκτυπο πλην του ήδη προβλεπόμενου για τα επόμενα έτη στον επίσημο προγραμματισμό της Επιτροπής.

⁹ Με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 386/2012, της 19.4.2012, ανατίθενται στο ΓΕΕΑ διάφορα καθήκοντα, με στόχο τη διευκόλυνση και τη στήριξη των δραστηριοτήτων των εθνικών αρχών, του ιδιωτικού τομέα και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στην καταπολέμηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ. Τα καθήκοντα αυτά δεν επεκτείνονται στη συμμετοχή σε μεμονωμένες ενέργειες ή έρευνες που διενεργούνται από τις εθνικές αρχές, ούτε σε θέματα που καλύπτονται από το μέρος III τίτλος V της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ., ποινική και αστυνομική συνεργασία).

Η ανακοίνωση συμπληρώνεται από μια στρατηγική για την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες, καθώς και στην ανάπτυξη στενότερης συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών αρχών της ΕΕ και των τρίτων χωρών όσον αφορά το εμπόριο προϊόντων που παραβιάζουν δικαιώματα ΔΙ, όπως προβλέπεται στο σχέδιο δράσης των τελωνείων της ΕΕ.

Με όλες αυτές τις δράσεις επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζεται και προωθείται, με αποτελεσματικό τρόπο, το υφιστάμενο κεκτημένο της ΕΕ από την άποψη των κανόνων ΔΙ, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν την επιβολή μέτρων αστικού δικαίου. Κοινός τους στόχος είναι i) να χρησιμοποιούνται όλα τα μέσα για να αποτρέπεται αποτελεσματικά και να εμποδίζεται η είσοδος και η κυκλοφορία προϊόντων που παραβιάζουν ΔΔΙ στις αγορές (τόσο στις αγορές της ΕΕ όσο και σε εκείνες με τις οποίες συνδέονται όλο και περισσότερο οι αγορές της), ούτως ώστε ii) να τονωθούν οι επενδύσεις, η ανάπτυξη και η απασχόληση σε τομείς που βασίζονται στα ΔΙ και οι οποίοι είναι τόσο καίριας σημασίας για τις αντίστοιχες οικονομίες μας. Η αυστηρότερη επιβολή των δικαιωμάτων δεν θα επιλύσει από μόνη της το πρόβλημα αυτό, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω διαλόγου και αύξησης της ευαισθητοποίησης, από πλευράς των καταναλωτών και των παραγωγών, όσον αφορά τις ευρύτερες συνέπειες των παραβιάσεων των ΔΔΙ.

2. ΈΝΑΣ ΡΟΛΟΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΑΞΙΑΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ ΤΗΣ ΔΙ

2.1. Πλαστό ή όχι:: αύξηση της ευαισθητοποίησης των καταναλωτών, των εργαζομένων και των πελατών

Οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις δεν είναι πάντα ενήμεροι για την κλίμακα και την οικονομική ζημία την οποία προκαλεί μια δραστηριότητα εμπορικής κλίμακας που παραβιάζει τα ΔΔΙ. Η ζημία αυτή περιλαμβάνει τις ουσιαστικές αρνητικές επιπτώσεις αυτών των δραστηριοτήτων στα φορολογικά έσοδα, στο συναφές κόστος για τους φορολογουμένους, στην ανταγωνιστικότητα των νόμιμων επιχειρήσεων, καθώς και τις διασυνδέσεις με την εγκληματικότητα μεγάλης κλίμακας. Ταυτοχρόνως, οι καταναλωτές δεν έχουν πάντοτε επίγνωση της ζημίας που ενδέχεται να υποστούν προσωπικά από την αγορά προϊόντων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, ιδίως όσον αφορά τους δυνητικούς κινδύνους για την υγεία και την ασφάλειά τους.

Το Παρατηρητήριο δημοσίευσε, στις 25 Νοεμβρίου 2013, τα αποτελέσματα μιας μελέτης σχετικά με την αντίληψη των καταναλωτών, όπου συνοψιζόταν το επίπεδο ευαισθητοποίησης των πολιτών ως προς το ζήτημα αυτό¹⁰. Αυτά βασίζονταν σε επισκόπηση της βιβλιογραφίας, ποιοτική έρευνα με συμμετοχή 250 ευρωπαίων ηλικίας μεταξύ 15 και 65 ετών, και ένα ποσοτικό στάδιο, στο οποίο περισσότεροι από 26 000 ευρωπαίοι εξέφρασαν τις απόψεις τους μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων. Αν και πρώτο βήμα, η μελέτη έδειξε,

¹⁰ Βλέπε: oami.europa.eu.

ωστόσο, έλλειψη ευαισθητοποίησης, ιδίως μεταξύ των νεότερων ερωτηθέντων, σχετικά με την κλίμακα των επιπτώσεων από τις παραβιάσεις των ΔΔΙ στη διασφάλιση θέσεων εργασίας που βασίζονται στα ΔΔΙ, και στη συμβολή τους στη δημιουργία τους. Έδειξε επίσης ότι οι νεότεροι ευρωπαίοι έχουν την αίσθηση ότι από την υποδομή ΔΙ επωφελούνται ως επί το πλείστον οι μεγάλες επιχειρήσεις. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει ανάγκη για πιο έντονη και συντονισμένη διαβούλευση σχετικά με δράσεις ευαισθητοποίησης και γενικά, εύκολα προσβάσιμα, εργαλεία πληροφόρησης σε ολόκληρη την ΕΕ¹¹.

Οι μελλοντικές δράσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν μια προσέγγιση πολλαπλών στόχων και μια ανάλυση των λόγων για τους οποίους τα προϊόντα που παραβιάζουν ΔΔΙ είναι όλο και πιο περιζήτητα από την ψηφιακή γενιά. Αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν συνεχείς προσπάθειες για να αντιμετωπιστούν τα εναπομένοντα εμπόδια στην ανάπτυξη και τη διάδοση προϊόντων που σέβονται τη ΔΙ στην ενιαία αγορά, κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των καταναλωτών στην ψηφιακή εποχή. Θα πρέπει επίσης να στηριχθούν σε στοιχεία για τα τυφλά σημεία στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών και την αποτελεσματικότητα των προηγούμενων εκστρατειών ευαισθητοποίησης στο εσωτερικό των κρατών μελών. Η έκθεση του Παρατηρητηρίου σχετικά με την αντίληψη των καταναλωτών ως προς τα ΔΔΙ παρέχει χρήσιμες ενδείξεις για το θέμα αυτό.

Το Παρατηρητήριο έχει δημιουργήσει ένα διαδικτυακό αρχείο των βέλτιστων πρακτικών από παλαιότερες εθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης. Οι παραβιάσεις των ΔΔΙ θα μπορούσαν να μειωθούν σημαντικά, με την καλύτερη ενημέρωση όλων των παραγόντων στην ενιαία αγορά (πολίτες, καταναλωτές, εργαζόμενοι, επιχειρήσεις και δημόσιες αρχές) σχετικά με τη διαθεσιμότητα ελκυστικών, ευπρόσιτων και οικονομικά προσιτών προϊόντων ΔΙ σε ολόκληρη την ενιαία αγορά. Το 2014, με βάση τη διεύρυνση της γνωστικής βάσης, που απορρέει από τις μελέτες που έχει αναλάβει, το Παρατηρητήριο θα συνδράμει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη και την έναρξη εκστρατειών ενημέρωσης για την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Ένωσης σχετικά με τις επιπτώσεις των παραβιάσεων της ΔΙ, ιδίως στις θέσεις απασχόλησης και την οικονομία. Οι εν λόγω εκστρατείες θα πρέπει επίσης να στοχεύουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε προϊόντα που σέβονται τη ΔΙ σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, και στην επισήμανση του οφέλους για τους καταναλωτές από την επιλογή προϊόντων που σέβονται τη ΔΙ, από την άποψη της εξασφάλισης της συμμόρφωσης με τα πρότυπα υγιεινής και ασφάλειας και τη νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών.

Δράση 1: Η Επιτροπή σκοπεύει να προωθήσει τις προσπάθειες του Παρατηρητηρίου και των εθνικών αρχών να δρομολογήσουν και να παρακολουθήσουν μια νέα γενιά στοχοθετημένων

¹¹ Πρόσφατα ανέλαβε μια πρωτοβουλία με την οποία επιστάται η προσοχή στις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις για τους πολίτες τόσο από την απώλεια θέσεων απασχόλησης όσο και από την απώλεια δημοσίων εσόδων, που προκύπτουν από τις παραβιάσεις των ΔΔΙ σε σύγκριση με τα νόμιμα προϊόντα, ιδίως σε ορισμένους τομείς: «Τόσο καλό δεν μπορεί να είναι αληθινό: Η πραγματική τιμή των πλαστών εμπορευμάτων», για περισσότερες πληροφορίες: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/tajani/stop-fakes/index_en.htm

εκστρατειών επικοινωνίας. Η δράση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει εκστρατείες ευαισθητοποίησης των πολιτών, ιδίως των νέων, σχετικά με την οικονομική ζημία που προκαλείται από παραβιάσεις της ΔΙ σε εμπορική κλίμακα και σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια οι οποίοι απορρέουν από προϊόντα που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, καθώς και εκστρατείες προκειμένου να επισημανθούν τα οφέλη για τους καταναλωτές από την επιλογή προϊόντων που σέβονται τη ΔΙ, και να διευκολυνθεί η πρόσβαση στα προϊόντα αυτά.

2.2. Ευθύνη του δικαιούχου για τη διασφάλιση της ακεραιότητας των αλυσίδων εφοδιασμού

Η διάδοση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) έχει διευκολύνει την ανάπτυξη ολοένα και μακρύτερων – και συχνά σε παγκόσμιο επίπεδο – αλυσίδων εφοδιασμού. Έχει επίσης καταστήσει δυνατή τη μείωση των εξόδων απογραφής, καθώς οι επιχειρήσεις έχουν στραφεί στην έγκαιρη παράδοση (just in time delivery). Επιπλέον, με τις ΤΠΕ έχει επιτευχθεί αύξηση της άμεσης παράδοσης στον τελικό καταναλωτή. Αν και αυτές οι εξελίξεις είναι θετικές, εφαρμόζονται επίσης και από εμπορικές επιχειρήσεις που παραβιάζουν τα ΔΔΙ. Αυτό εκδηλώνεται με την αυξανόμενη σημασία των μικρών αποστολών εμπορευμάτων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, την ταχεία είσοδο και έξοδο των παραβατών από αμέτρητες αγορές προϊόντων και τη διείσδυση στα πιο αδύναμα τμήματα των αλυσίδων εφοδιασμού, που καλύπτουν πολλές χώρες. Σχετικά με αυτό, δεδομένου ότι οι τελικοί καταναλωτές έχουν όλο και περισσότερο επίγνωση των δεοντολογικών επιδόσεων των εταιρειών, ο λογιστικός έλεγχος της αλυσίδας εφοδιασμού, που μειώνει τον κίνδυνο παραβάσεων της ΔΙ, προσφέρει επίσης εμπορική αξία και φήμη στις εταιρείες εντάσεως ΔΔΙ που αναπτύσσουν εμπορικές συναλλαγές εντός της ενιαίας αγοράς ή προς αυτήν¹².

Η Επιτροπή θα διερευνήσει αρχικά τη δυνατότητα να εφαρμοστεί οικειοθελώς ένα ευρωπαϊκό καθεστώς για το ζήτημα αυτό, και θα ενθαρρύνει την υιοθέτηση των εν λόγω βέλτιστων πρακτικών δέουσας επιμέλειας σε τομείς εντάσεως ΔΔΙ, με την προώθηση και την ενημέρωση σχετικά με το κόστος και τα οφέλη της συστηματικής εφαρμογής συστημάτων ποιοτικού ελέγχου, που αποτελούν ήδη αντικείμενο προτύπων που έχουν καθοριστεί από αναγνωρισμένους διεθνείς οργανισμούς. Συγκεκριμένα, έως το τέλος του 2014, η Επιτροπή θα διοργανώσει ημερίδα εργασίας των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με την εφαρμογή της δέουσας επιμέλειας στις αλυσίδες εφοδιασμού, ως μέσου για την πρόληψη των παραβιάσεων των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα. Θα συμμετάσχουν προμηθευτές, δικαιούχοι, μεσάζοντες (μεταξύ άλλων, διαδικτυακές πλατφόρμες, μηχανές αναζήτησης, μεταφορικές επιχειρήσεις, κ.λπ.) κράτη μέλη, πανεπιστημιακοί κύκλοι και ΜΚΟ.

Επιπλέον, οι ΤΠΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση των συστημάτων λιανικής διανομής και εφοδιαστικής, και με αυτόν τον τρόπο βοηθούν ώστε να εντοπίζονται

¹² Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010, της 20.10.2010, προβλέπει υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας για τους φορείς εκμετάλλευσης που διαθέτουν προϊόντα ξυλείας στην αγορά.

τα προϊόντα που παραβιάζουν τα ΔΔΙ και να αποκλείεται η είσοδός τους σε αυτά. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι αλυσίδες διανομής των προϊόντων είναι ασφαλείς και δεν έχουν διεισδύσει προϊόντα που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, εφαρμόζονται τεχνολογίες διαχείρισης αποθεμάτων, όπως ο συνδυασμός μοναδικού αναγνωριστικού κωδικού προϊόντος (δισδιάστατος γραμμικός κώδικας) και η εφαρμογή της ραδιοσυχνικής αναγνώρισης (RFID). Μέσω των εργασιών του Κοινού Κέντρου Ερευνών σε αυτό το πεδίο, η Επιτροπή θα εκδώσει, στη συνέχεια, έκθεση σχετικά με το πώς οι νέες τεχνολογικές λύσεις για την ενδυνάμωση των καταναλωτών θα συμβάλουν στην καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας. Για να βοηθήσει να ανακαλύπτεται η προέλευση των μεταφερόμενων εμπορευμάτων και να συνδράμει στη διαδικασία αξιολόγησης των κινδύνων, η έρευνα στον τομέα της ασφάλειας – που χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος πλαισίου της ΕΕ για την Ε&Α – ασχολείται με τις αλυσίδες εφοδιασμού που αφορούν τα εμπορευματοκιβώτια προϊόντων. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών έχει αναπτύξει επίσης ένα εργαλείο πληροφορικής («ConTraffic»), που επιτρέπει στα τελωνεία να αναλύουν τις διαδρομές και τις μετακινήσεις των εμπορευματοκιβωτίων φορτίου που εισάγονται στην ΕΕ¹³. Στην προτεινόμενη ημερίδα εργασίας θα αξιολογηθεί η δυνατότητα εφαρμογής των τεχνολογιών παρακολούθησης και ανίχνευσης στα διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα διανομής και λιανικής πώλησης, στα οποία βασίζονται οι κλάδοι εντάσεως ΔΔΙ, και θα ενημερωθούν οι επιχειρήσεις σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές.

Δράση 2: Η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια σειρά από ενέργειες διαβούλευσης με όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας των πολιτών, για την εφαρμογή της δέουσας επιμέλειας σε ολόκληρες τις αλυσίδες εφοδιασμού, ως μέσου για την πρόληψη των παραβιάσεων των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα. Με βάση τα συλλεγόμενα στοιχεία, προτίθεται να αναπτύξει ένα ενωσιακό σύστημα δέουσας επιμέλειας για τον σκοπό αυτόν. Κατά πρώτο λόγο, θα επιδιώξει να ενθαρρύνει την οικειοθελή υιοθέτηση του καθεστώτος, το οποίο θα παρακολουθεί στενά για να διαπιστώνει αν απαιτούνται περαιτέρω πρωτοβουλίες.

2.3. «Παρακολούθηση της διαδρομής του χρήματος» (“follow the money”): διάλογοι μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών των κλάδων για να μείνουν τα παράνομα προϊόντα εκτός Διαδικτύου

Οι συμφωνίες μεταξύ των δικαιούχων και των επιχειρηματικών εταίρων, από τους οποίους εξαρτώνται οι παράγοντες αυτοί για τις πηγές, την προώθηση, τη διανομή και την πώληση των προϊόντων τους, είναι σημαντικές για να επιτευχθεί ο διπλός στόχος της ταχείας ανίχνευσης και της διακοπής των δραστηριοτήτων εμπορικής κλίμακας που παραβιάζουν τα ΔΔΙ. Κάθε τέτοιο μνημόνιο συμφωνίας θα πρέπει να περιέχει απόλυτα ενσωματωμένους μηχανισμούς για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ανταγωνιστικό περιβάλλον, εστιάζοντας ιδίως στην πρόληψη πιθανών καταχρήσεων. Όταν εφαρμόζονται τέτοιες συμφωνίες, αποτελούν έναν μηχανισμό ταχείας αντίδρασης στο πρόβλημα της

¹³ Βλέπε: ec.europa.eu/dgs/jrc.

παραβίασης των ΔΔΙ. Οι διάλογοι μεταξύ των ενδιαφερομένων, που οδηγούν στις εν λόγω συμφωνίες, περιλαμβάνουν συναντήσεις μεταξύ μιας αντιπροσωπευτικής ομάδας σχετικών ενδιαφερομένων μερών, με εστίαση σε συγκεκριμένα προβλήματα και αναζήτηση πρακτικών λύσεων, που να είναι ρεαλιστικές, ισορροπημένες, αναλογικές και δίκαιες για όλους τους ενδιαφερομένους. Οι διάλογοι έχουν ξεκινήσει με πρωτοβουλία της Επιτροπής και αποσκοπούν να διευκολύνουν την κατάρτιση Μνημονίων Συνεννόησης (ΜΣ), που να καθορίζουν τις αρχές τις οποίες μπορούν να εφαρμόζουν οι υπογράφοντες σε διμερείς συμβατικές συμφωνίες. Ο στόχος είναι να στερηθούν οι παραβάτες των ΔΔΙ τις ροές εσόδων τους. Ο πρώτος διάλογος, με αντικείμενο τον περιορισμό της πώλησης ειδών παραποίησης/απομίμησης από διαδικτυακές πλατφόρμες, κατέληξε σε ΜΣ, το 2011¹⁴. Η έκθεση αξιολόγησης, του Απριλίου 2013¹⁵, κατέληγε στο συμπέρασμα ότι θα ήταν χρήσιμο να διευρυνθεί ώστε να συμπεριλάβει νέα συμβαλλόμενα μέρη. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις σχετικές εξελίξεις, η Επιτροπή θα προβλέψει νέους διαλόγους μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, το 2014 και το 2015, που θα περιλαμβάνουν τους παρόχους υπηρεσιών διαφήμισης, τις υπηρεσίες πληρωμών και τις μεταφορικές επιχειρήσεις, με στόχο την κατάρτιση, στη διάρκεια του 2015, και άλλων Μνημονίων Συνεννόησης, τα οποία θα βοηθήσουν να μείνουν τα παράνομα προϊόντα εκτός Διαδικτύου. Παράλληλα, το Παρατηρητήριο θα διενεργήσει συγκριτική ανάλυση των υφιστάμενων συνεργατικών πρακτικών μεταξύ των δικαιούχων και των επιχειρηματικών εταίρων που είναι εγκατεστημένοι σε κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες.

Δράση 3: Η Επιτροπή θα διευκολύνει την κατάρτιση περαιτέρω αυτοδεσμευτικών Μνημονίων Συνεννόησης, με σκοπό τη μείωση των κερδών από παραβιάσεις των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα στο διαδικτυακό περιβάλλον, κατόπιν διαλόγων μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών με συμμετοχή των παρόχων υπηρεσιών διαφήμισης, των υπηρεσιών πληρωμών και των μεταφορικών επιχειρήσεων.

2.4. Παροχή βοήθειας προς τις ΜΜΕ για την επιβολή των δικαιωμάτων τους διανοητικής ιδιοκτησίας

Η ΕΕ προβλέπει εναρμονισμένους κανόνες σχετικά με τα συστήματα αστικής έννομης προστασίας της ΔΙ, μέσω της οδηγίας του 2004 σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας¹⁶. Μετά από ανακοίνωση την οποία εξέδωσε το 2010¹⁷, η Επιτροπή έχει αναλάβει μια εκτενή διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης, προκειμένου να εκτιμήσει αν το κείμενο αυτό είναι κατάλληλο για τον σκοπό του έναντι των πολυάριθμων προκλήσεων όσον αφορά την επιβολή των ΔΔΙ. Στα τέλη του 2012, η Επιτροπή απέστειλε ένα ερωτηματολόγιο στα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το αν είχαν πρόσβαση όλοι οι δικαιούχοι, και ιδίως οι ΜΜΕ, σε υφιστάμενη αστική έννομη προστασία της ΔΙ έναντι παραβιάσεων. Διερεύνησε επίσης κατά πόσον το δικαστικό σύστημα στα κράτη μέλη ήταν αρκετά ταχύ και αν διέθετε επαρκή εξειδίκευση. Τα

¹⁴ Βλέπε: ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement.

¹⁵ COM(2013) 209 της 18.4.2013.

¹⁶ Οδηγία 2004/48/ΕΚ της 29.4.2004.

¹⁷ COM(2010) 779 της 22.12.2010.

αποτελέσματα αυτής της έρευνας δημοσιεύθηκαν τον Ιούλιο του 2013¹⁸. Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσον απαιτείται περαιτέρω δράση για τη βελτίωση των διαδικασιών αστικών προσφυγών, όπως για τις αξιώσεις μικρής αξίας, όσον αφορά τις ΜΜΕ. Το υψηλό κόστος και ο πολύπλοκος χαρακτήρας των διαφορών συχνά αποτρέπουν τις καινοτόμες ΜΜΕ από την επιβολή των δικαιωμάτων τους ΔΙ, μεταξύ άλλων και εκείνων που απορρέουν από τυποποιημένα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ουσιαστικής σημασίας (SEP), και μπορούν να οδηγήσουν σε κατάχρηση αγοράς από μεγαλύτερους ανταγωνιστές. Στο επίπεδο της Ένωσης, υπάρχουν ήδη διάφορες νομοθετικές πράξεις στον τομέα της πολιτικής δικονομίας. Πιο πρόσφατα, η Επιτροπή πρότεινε¹⁹ να ενισχυθεί και να βελτιωθεί η ισχύουσα ευρωπαϊκή διαδικασία μικροδιαφορών, η οποία αποτελεί ομοιόμορφη διαδικασία που είναι διαθέσιμη σε όλα τα κράτη μέλη (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 861/2007). Η ενέργεια αυτή συμπληρώνει τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών τους συστημάτων δικαιοσύνης, όπως είναι ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης²⁰.

Δράση 4: Η Επιτροπή σκοπεύει να προβεί σε ανάλυση και να υποβάλει έκθεση σχετικά με τις υφιστάμενες εθνικές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των αστικών διαδικασιών επιβολής των ΔΔΙ όσον αφορά τις ΜΜΕ, ιδίως για αξιώσεις μικρής αξίας, και θα εξετάσει την πιθανή ανάληψη δράσης στον τομέα αυτόν.

Το υψηλό κόστος και ο πολύπλοκος χαρακτήρας των διαφορών μπορεί συχνά να αποτρέπουν τις καινοτόμες ΜΜΕ από την επιβολή των δικαιωμάτων τους ΔΙ. Κατά συνέπεια, η απόδοση των καινοτόμων επενδύσεων από τις ΜΜΕ δεν είναι η βέλτιστη και, λόγω αυτού, οι ΜΜΕ δεν επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους έρευνας και ανάπτυξης. Σε ορισμένα κράτη μέλη, με τα εθνικά συστήματα και ταμεία, επιδιώκεται η επανόρθωση της κατάστασης αυτής, π.χ. μέσω βελτιωμένων δυνατοτήτων ασφάλισης νομικής προστασίας. Το 2015, με τη βοήθεια του Παρατηρητηρίου, η Επιτροπή, αν το κρίνει σκόπιμο, θα επανεξετάσει την αποτελεσματικότητα αυτών των εθνικών συστημάτων, καθώς και των συστημάτων τρίτων χωρών. Επί αυτής της βάσεως, η Επιτροπή θα προβεί σε διαβούλευση σχετικά με τα αποτελέσματα της επανεξέτασης αυτής, μέσω Πράσινης Βίβλου, η οποία θα οδηγήσει, ενδεχομένως, σε πρωτοβουλία πολιτικής.

Δράση 5: Η Επιτροπή θα εκδώσει μια Πράσινη Βίβλο για διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την ανάγκη για μελλοντική δράση της ΕΕ, με βάση τις βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν στα συστήματα που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο, με σκοπό να παρέχεται βοήθεια προς τις ΜΜΕ για την επιβολή των δικαιωμάτων τους ΔΙ.

¹⁸ Βλέπε: ec.europa.eu/internal_market/consultations.

¹⁹ COM(2013) 794 final.

²⁰ http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice_scoreboard_communication_en.pdf.

Θα ήταν χρήσιμο να λαμβάνει υπόψη το Παρατηρητήριο, στις διάφορες δραστηριότητές του, τις ιδιαιτερότητες των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμένων πόρων των ΜΜΕ, όταν πρόκειται για την επιβολή των δικαιωμάτων τους ΔΙ. Ως δικαιούχοι, οι ΜΜΕ συχνά χρειάζονται πληροφορίες, ώστε να προσαρμόσουν τις στρατηγικές μάρκετινγκ ή διανομής τους, και μπορεί επίσης να τους λείπουν οι δεξιότητες και η εμπειρογνομosύνη που χρειάζονται για την αποτελεσματική προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για την ανάπτυξη ενός συστήματος στήριξης²¹ που να περιλαμβάνει ζητήματα επιβολής: με την ενίσχυση και τον συντονισμό της εθνικής στήριξης, μέσω του «IPorta Project» και με την παροχή συμβουλών για τη ΔΙ σε διακρατικές επιχειρηματικές δραστηριότητες μέσω του Ευρωπαϊκού Γραφείου υποστήριξης ΔΔΙ (European IPR Helpdesk) και των γραφείων υποστήριξης ΔΔΙ για ΜΜΕ σε τρίτες χώρες²². Το σύστημα αυτό συνεργάζεται στενά με τη γενική επιχειρηματική υποστήριξη, με την εθνική υποστήριξη για θέματα ΔΙ και με τις δράσεις του Παρατηρητηρίου.

2.5. Συστήματα αντιστροφής χρέωσης (chargeback): ένα εργαλείο για τους καταναλωτές

Ορισμένοι πάροχοι πιστωτικών και χρεωστικών καρτών προσφέρουν συστήματα αντιστροφής χρέωσης (chargeback), όπου, μέχρι μια ορισμένη αξία, οι καταναλωτές μπορούν να αμφισβητήσουν και να μην πληρώσουν για μια υπηρεσία ή προϊόν που δεν θα ήθελαν να αγοράσουν, εάν γνώριζαν ήδη ότι δεν ήταν γνήσια. Σε ορισμένα κράτη μέλη, τα συστήματα αυτά απαιτούνται βάσει του νόμου. Τα συστήματα αυτά προφανώς μετριάζουν την απάτη, αλλά μπορούν επίσης να συμβάλουν στη διασφάλιση ότι οι καταναλωτές, που λαμβάνουν εν αγνοία τους εμπορεύματα και υπηρεσίες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, είτε δεν καταλήγουν να πρέπει να πληρώσουν για αυτά είτε μπορούν στη συνέχεια να ζητήσουν αποζημίωση. Τα συστήματα αυτά μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο ώστε να περιοριστούν τα παράνομα κέρδη των εμπορικών επιχειρήσεων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ. Το 2014, η Επιτροπή θα ξεκινήσει μια διαδικασία διαβούλευσης για τα συστήματα αντιστροφής χρέωσης και άλλα συστήματα επιβεβαίωσης πληρωμών, που θα μπορούσαν να μειώσουν τη ροή χρημάτων προς δραστηριότητες εμπορικής κλίμακας που παραβιάζουν τα ΔΔΙ. Αυτή η δημόσια διαβούλευση θα διερευνήσει το πεδίο εφαρμογής για την ανάληψη δράσης σε αυτόν τον τομέα.

Δράση 6: Η Επιτροπή θα εκδώσει μια Πράσινη Βίβλο για διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τον αντίκτυπο της αντιστροφής χρέωσης (chargeback) και των συναφών συστημάτων στην αντιμετώπιση των παραβιάσεων των ΔΔΙ σε εμπορική κλίμακα. Επί αυτής της βάσεως, θα διερευνήσει την ανάγκη και το πεδίο εφαρμογής για την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης στον τομέα αυτόν.

²¹ http://ec.europa.eu/enterprise/initiatives/ipr/what-are-iprs/index_en.htm

²² [Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής «Εμπόριο, ανάπτυξη και διανοητική ιδιοκτησία – Στρατηγική για την προστασία και την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες COM(2014) [...] της »].

3. ΚΟΙΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ

3.1. Συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών

Σε μια Ευρώπη χωρίς εσωτερικά σύνορα, λαμβάνοντας υπόψη τον διακρατικό χαρακτήρα της ανάμειξης του οργανωμένου εγκλήματος σε δραστηριότητες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών, των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των Οργανισμών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ, των σχετικών τρίτων χωρών και άλλων εταίρων. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων²³ – κυρίως βάσει της αξιολόγησης απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα, που εκπονήθηκε από την Europol – αποφάσισε, τον Ιούνιο του 2013, ότι η εξάρθρωση των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που ενέχονται στην παραγωγή και διανομή παραποιημένων αγαθών, κατά παράβαση των κανονισμών που αφορούν την υγεία, την ασφάλεια και τα τρόφιμα, και εκείνων που παράγουν προϊόντα ανεπαρκούς ποιότητας, θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για την περίοδο 2014-2017.

Για να υπάρξει ανταπόκριση στις διάφορες προτεραιότητες αυτών των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, καταρτίζονται από τα κράτη μέλη ετήσια επιχειρησιακά σχέδια δράσης, με την υποστήριξη της Γραμματείας του Συμβουλίου, της Επιτροπής, της Eurojust, της Europol και άλλων σχετικών οργανισμών της ΕΕ²⁴. Η υλοποίηση των ενεργειών αυτών θα παρακολουθείται σε τακτική βάση. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να στηρίξει τα κράτη μέλη, μέσω της πιθανής συγχρηματοδότησης των ενεργειών αυτών.

Το σχέδιο δράσης των τελωνείων της ΕΕ για την καταπολέμηση των παραβιάσεων ΔΔΙ για τα έτη 2013-2017²⁵ καθορίζει το πλαίσιο για κοινή δράση των 28 τελωνειακών διοικήσεων, με στόχο την καλύτερη καταπολέμηση των παραβιάσεων ΔΔΙ στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Προβλέπει την ανάπτυξη ειδικά προσαρμοσμένων προσεγγίσεων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η παράδοση εμπορευμάτων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, τα οποία αγοράζονται στο Διαδίκτυο μέσω υπηρεσιών ταχυμεταφοράς και ταχυδρομικών δεμάτων. Απαιτείται περαιτέρω διασυνοριακή συνεργασία, όπως και συνεργασία μεταξύ των αρχών. Η Επιτροπή θα διοργανώσει διάσκεψη, το 2015, με τους εκπροσώπους των τελωνείων, των αστυνομικών και των δικαστικών αρχών, ώστε να προσδιορίσει με ποιον τρόπο μπορεί να επιτευχθεί η εν λόγω ενισχυμένη συνεργασία.

²³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 7.6.2013, σχετικά με τον καθορισμό των προτεραιοτήτων όσον αφορά την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος.

²⁴ Οι ενέργειες αυτές αποσκοπούν κυρίως στη βελτίωση της πληροφόρησης και της συγκέντρωσης πληροφοριών για τους σκοπούς της στρατηγικής και της επιχειρησιακής ανάλυσης, στην ιεράρχηση και στη στόχευση σημαντικών οργανωμένων εγκληματικών ομάδων, στην ανάπτυξη εργαλείων για τις χρηματοοικονομικές έρευνες και την ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων, στην προώθηση πολυκλαδικής συνεργασίας εντός της ΕΕ και στη βελτίωση της συνεργασίας με βασικές χώρες προέλευσης και διέλευσης και τους σχετικούς εταίρους.

²⁵ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 10.12.2012.

Η πρόκληση του πώς να παρακολουθούνται καλύτερα οι εξελισσόμενες τάσεις όσον αφορά την επιβολή των δικαιωμάτων ΔΙ εκτός της ΕΕ αντιμετωπίζεται, παράλληλα, σε ανακοίνωση της Επιτροπής για την επικαιροποίηση της «Στρατηγικής για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες», του 2004²⁶. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών, η ΕΕ επιδιώκει να συγκεντρώσει σημαντικές δεσμεύσεις από κυβερνήσεις τρίτων χωρών ότι θα επιτύχουν υψηλό επίπεδο επιβολής των ΔΔΙ, ώστε να διευκολύνουν έτσι το εμπόριο προϊόντων εντάσεως ΔΔΙ. Θα πρέπει επίσης να αναπτυχθεί στενότερη συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών αρχών της ΕΕ και των τρίτων χωρών όσον αφορά τις συναλλαγές εμπορευμάτων που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, όπως προβλέπεται στο σχέδιο δράσης των τελωνείων της ΕΕ²⁷.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν συγκροτήσει στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους μονάδες πάταξης του εγκλήματος ΔΙ, προκειμένου να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των στρατηγικών επιβολής των ΔΔΙ μεταξύ των αρμοδίων αρχών εντός αυτών των κρατών μελών. Υπάρχουν ελλείψεις και παρόμοιοι κίνδυνοι αλληλεπικάλυψης στη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Οι αρχές συχνά δυσκολεύονται να ανιχνεύσουν δραστηριότητες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ πέραν των συνόρων εντός της Ένωσης, και σπανίως μπορούν έτσι να σχεδιάσουν και να εκτελέσουν διασυνοριακές έρευνες και επιχειρήσεις στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς.

Με την επιφύλαξη των δραστηριοτήτων που βρίσκονται σε εξέλιξη²⁸, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συνεργασία μεταξύ όλων των εθνικών αρχών που έχουν ρόλο στην προστασία των ΔΔΙ θα μπορούσε να ενισχυθεί με τη σύσταση ομάδας εμπειρογνομόνων για όλες τις σχετικές αρμόδιες αρχές των κρατών μελών²⁹. Το φόρουμ αυτό, το οποίο θα καθιστούσε δυνατή τόσο την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσο και συζητήσεις για τις κατευθύνσεις πολιτικής όσον αφορά τη ΔΙ, θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της επιβολής των ΔΔΙ από την ΕΕ³⁰.

Δράση 7: Η Επιτροπή θα συγκροτήσει μια ομάδα εμπειρογνομόνων των κρατών μελών σχετικά με την επιβολή των ΔΔΙ, όπου τα κράτη μέλη θα μπορούν να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τις εργασίες εντός της ΕΕ από όλες τις αρμόδιες αρχές τους, καθώς και να ενημερώνονται σχετικά με την υλοποίηση του παρόντος σχεδίου δράσης.

²⁶ ΕΕ C 129 της 26.5.2005, σ. 3.

²⁷ Ομοίως.

²⁸ Ιδίως στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης των τελωνείων της ΕΕ ή της καταπολέμησης του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος από την ΕΕ, βλέπε ΕΕ C 80 της 19.3.2013, σ. 1.

²⁹ Αυτή θα μπορούσε επίσης να επιβλέπει τη χρήση κοινών εργαλείων, όπως είναι η βάση δεδομένων επιβολής του νόμου και η βάση ACIST, που αναπτύχθηκαν από το Παρατηρητήριο.

³⁰ Οι αρμοδιότητες και η εντολή της εν λόγω ομάδας εμπειρογνομόνων θα καθορισθεί σε απόφαση της Επιτροπής, το 2014.

3.2. Εκπαίδευση των εθνικών αρχών στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς

Η εκπαίδευση των εθνικών αρχών για την αντιμετώπιση των τάσεων και των επιχειρηματικών μοντέλων που συνδέονται με δραστηριότητες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, και επίσης για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την επισήμανση τεχνικών, πραγματοποιείται κυρίως σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, όταν υπάρχει διασυνοριακή εκπαίδευση και απόκτηση γνώσεων, γίνεται συχνά ανά είδος εκτελεστικής αρχής, και όχι μεταξύ διαφόρων ειδών αρχών. Στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς, υπάρχει, ως εκ τούτου, ανάγκη να αναπτυχθούν διασυνοριακά εκπαιδευτικά προγράμματα για τις αρχές επιβολής των ΔΔΙ. Το 2012 και το 2013, στο Παρατηρητήριο πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια απόκτησης γνώσεων για τους υπαλλήλους εκτελεστικών αρχών, τα οποία αφορούσαν τα παραποιημένα φυτοφάρμακα και εγκλήματα σχετικά με τα φαρμακευτικά προϊόντα. Με βάση τα ανωτέρω, θα πρέπει τώρα να προβλεφθούν εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους εθνικούς υπαλλήλους που ασχολούνται στην πράξη με την επιβολή των ΔΔΙ. Εν τω μεταξύ, το Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών (ΚΓΦΠ) διοργάνωσε, τον Μάιο του 2013, σεμινάριο σχετικά με την επιβολή δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών για όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών ΔΙ που ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα. Το 2014, το Παρατηρητήριο θα συνεχίσει να αναπτύσσει ένα ολοκληρωμένο σύνολο τομεακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικά με την επιβολή ΔΔΙ για τις αρχές των κρατών μελών. Τα προγράμματα αυτά θα συντονίζονται με την Europol, την Eurojust, την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL) και το ΚΓΦΠ.

Εν τω μεταξύ, η ανάπτυξη της εκπαίδευσης των επαγγελματιών του νομικού κλάδου όσον αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ περί διανοητικής ιδιοκτησίας μπορεί επίσης να επιφέρει βελτιώσεις στην αποτελεσματική επιβολή των ΔΔΙ και στην απονομή δικαιοσύνης.

Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα προωθήσει την εκπαίδευση των επαγγελματιών του νομικού κλάδου όσον αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ περί διανοητικής ιδιοκτησίας, κυρίως αξιοποιώντας πλήρως τη διαδικτυακή Ευρωπαϊκή Πύλη για τη Δικαιοσύνη³¹, μέσω της διάδοσης του υπάρχοντος εκπαιδευτικού υλικού.

Δράση 8: Η Επιτροπή θα υποστηρίξει το Παρατηρητήριο για την ανάπτυξη ολοκληρωμένου συνόλου τομεακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικά με την επιβολή ΔΔΙ, που θα απευθύνονται στις αρχές των κρατών μελών, στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς.

3.3. Ευθύνη των αναδόχων του Δημοσίου να ελέγχουν τις δημόσιες συμβάσεις σχετικά με προϊόντα που παραβιάζουν ΔΔΙ

Οι δημόσιες συμβάσεις εντός της Ένωσης μπορεί να οδηγήσουν σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα όπου έχουν διεισδύσει προϊόντα που παραβιάζουν ΔΔΙ. Ως πρώτο βήμα, το 2014, η Επιτροπή θα προωθήσει την καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δημοσίων αρχών των κρατών μελών σχετικά με τα ζητήματα αυτά, και θα διοργανώσει διαβούλευση εν

³¹ Βλέπε: e-justice.europa.eu.

προκειμένω στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για τις δημόσιες συμβάσεις. Τα θεματικά εργαστήρια, που θα διοργανωθούν από το Παρατηρητήριο, θα επιτρέψουν επίσης στις δημόσιες αρχές από διάφορα κράτη μέλη να συζητήσουν τα προβλήματα που έχουν αντιμετωπίσει και να ανταλλάξουν βέλτιστες πρακτικές. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προβεί σε μια πρώτη τομεακή πιλοτική άσκηση ελέγχου των δημοσίων προμηθειών στον ιατρικό τομέα, για να αξιολογηθεί η κλίμακα του προβλήματος στον εν λόγω τομέα. Επί τη βάση αυτών των δραστηριοτήτων, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει και θα προωθήσει έναν οδηγό σχετικά με μεθοδολογίες που θα βοηθούν τις δημόσιες αρχές στον εντοπισμό και την αποφυγή των προϊόντων παραποίησης/απομίμησης, ώστε να μην υπαισέρχονται στις δημόσιες υπηρεσίες.

Δράση 9: Η Επιτροπή σκοπεύει να καταρτίσει, να προωθήσει και να δημοσιεύσει έναν οδηγό βέλτιστων πρακτικών για τις δημόσιες αρχές, ώστε να αποφεύγουν την αγορά προϊόντων παραποίησης/απομίμησης.

4. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΔΙ

4.1. Ανάλυση των τάσεων στη ΔΙ και στις δραστηριότητες που παραβιάζουν ΔΔΙ

Από άποψη δημοσίου συμφέροντος, οι πολιτικές επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, θα πρέπει να στοχεύουν σε εκείνες τις δραστηριότητες εμπορικής κλίμακας που παραβιάζουν τα ΔΔΙ, οι οποίες είναι πιθανότερο να βλάψουν τις επενδύσεις σε καινοτομία και δημιουργικότητα και να προκαλέσουν τις μεγαλύτερες ζημίες στην ευημερία των καταναλωτών και την οικονομική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, χρειάζεται να προσδιοριστούν αντικειμενικά οι κλάδοι εντάσεως ΔΔΙ που υφίστανται τη σημαντικότερη ζημία από δραστηριότητες που παραβιάζουν τα ΔΔΙ και, στη συνέχεια, να παρακολουθούνται συστηματικά, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όντως λειτουργούν τα εργαλεία πολιτικής που προσδιορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση, καθώς επίσης και τα συστήματα νομικής έννομης προστασίας. Τον Σεπτέμβριο του 2013, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (EPO) και το ΓΕΕΑ δημοσίευσαν μελέτη η οποία παρέχει μια αρχική εκτίμηση των κλάδων εντάσεως ΔΔΙ εντός της ΕΕ³². Το φθινόπωρο του 2014, θα δημοσιευθεί μια δεύτερη φάση της έκθεσης του ΟΗΙΜ/EPO σχετικά με τους κλάδους εντάσεως ΔΙ³³.

Άπαξ και προσδιοριστούν οι τομείς εντάσεως ΔΔΙ, είναι απαραίτητη η εφαρμογή αξιόπιστων μεθόδων εκτίμησης, προκειμένου να εκτιμηθεί η έκταση των παραβιάσεων των ΔΔΙ σε

³² *Intellectual Property Rights intensive industries (Κλάδοι εντάσεως διανοητικής ιδιοκτησίας), ό.π.π.*

³³ Από την άντληση δεδομένων σε επίπεδο εταιρειών, με τον τρόπο αυτόν θα προσδιοριστούν οι τομείς εντάσεως ΔΔΙ σε εθνικό επίπεδο και θα προσδιοριστεί ποσοτικά η συμβολή τους στην οικονομία του κάθε κράτους μέλους, καθώς και θα αξιολογηθεί πόσο βασίζονται οι ΜΜΕ στα ΔΔΙ.

εμπορική κλίμακα σε αυτούς τους τομείς³⁴. Μαζί με το Παρατηρητήριο, η Επιτροπή θα υποβάλει, έως το 2015, διαφανή και ρεαλιστικά μοντέλα για την εκτίμηση των τάσεων των δραστηριοτήτων που παραβιάζουν τη ΔΙ, σε τομείς εντάσεως ΔΔΙ.

Για τους κλάδους εντάσεως ΔΔΙ που προμηθεύουν τα προϊόντα τους μέσω διαδικτύου και αντιμετωπίζουν την προσφορά «δωρεάν» παράνομων προϊόντων που παραβιάζουν ΔΔΙ, η Επιτροπή αναλαμβάνει να εκπονήσει μια μελέτη για την αξιολόγηση των επιπτώσεων εκτόπισης των νόμιμων προϊόντων από προϊόντα παραποίησης/απομίμησης, η οποία θα ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2014. Μαζί με το Παρατηρητήριο, η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης μια μελέτη σχετικά με τις παραβιάσεις των αδειών «Creative Commons» από παραβάτες που επιδιώκουν να οικειοποιηθούν έργα που αποτελούν δημόσιο κτήμα. Επιπλέον, το Παρατηρητήριο θα αναλάβει ερευνητικές εργασίες σχετικά με τη συμπεριφορά και τη στάση των νέων όσον αφορά τα πρότυπα κατανάλωσης προϊόντων για τα οποία ισχύουν ΔΔΙ.

Στο πλαίσιο των εργασιών της στον τομέα της τελωνειακής πολιτικής, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συγκεντρώνει και να καθιστά διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις τελωνειακές δεσμεύσεις εμπορευμάτων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Οι πληροφορίες αυτές θα συμπληρώνονται από τις πληροφορίες σχετικά με παραβιάσεις ΔΙ που έχουν καταχωριστεί στην ενιαία αγορά³⁵. Παράλληλα, το Παρατηρητήριο, με τη στήριξη των αρμοδίων εθνικών αρχών, εργάζεται για την ανάπτυξη μιας βάσης δεδομένων νομολογίας για τις παραβιάσεις ΔΙ.

Για να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω σύνολα δεδομένων θα χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για να διασφαλίζεται ότι η πολιτική επιβολής των ΔΠΙ βασίζεται σε διαφανείς οικονομικές βάσεις, αρχής γενομένης από το 2014, η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλλει οικονομικές εκθέσεις σε αυτόν τον τομέα. Αυτές θα χρησιμεύσουν ως εργαλείο παρακολούθησης για τις πολιτικές της Επιτροπής κατά των παραβιάσεων της ΔΙ σε εμπορική κλίμακα.

Δράση 10: Η Επιτροπή θα δημοσιεύει έκθεση ανά διετία σχετικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της πολιτικής της ΕΕ σε θέματα ΔΙ, που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως αποτελεσματικότερο εργαλείο παρακολούθησης για τη νέα πολιτική της ΕΕ όσον αφορά την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως ορίζεται στην παρούσα ανακοίνωση.

³⁴ Το 2012, η RAND Europe ολοκλήρωσε μια έκθεση για την Επιτροπή (*Measuring IPR infringements in the internal market (Μέτρηση των παραβιάσεων των ΔΔΙ στην εσωτερική αγορά)*, όπ.π. ανωτέρω), στην οποία εξετάστηκαν περίπου 200 υφιστάμενες μελέτες και επισημάνθηκαν τα ισχυρά σημεία και οι αδυναμίες των μεθοδολογιών/δεδομένων. Σε αυτή τη βάση, προτάθηκε μια μεθοδολογία αξιολόγησης από ομοτίμους, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση των επιπέδων δραστηριότητας που παραβιάζει τη ΔΙ στην οικονομία.

³⁵ Τα δεδομένα αυτά θα αποθηκευθούν στο εργαλείο στήριξης της συλλογής πληροφοριών κατά της παραποίησης/απομίμησης (ACIST), που αναπτύχθηκε από το ΓΕΕΑ μαζί με την Europol: <https://www.tmdn.org/enforcementintelligence-webapp/>.